

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA 5-6 YOSHLI BOLALARGA INGLIZ TILINI O'RGATISHDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Mamirqulova Gulnoza Tolibjon qizi

Guliston davlat universiteti magistranti

Annotatsiya: maqolada bolalarni ingliz tiliga o'rgatishda multimedia texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati haqida so'z boradi. Bu borada turli o'yinlardan ham foydalanish tavsiya etilgan. Chet tillarini o'rganishda ham erta ta'limning ahamiyatli ekanligi ta'kidlangan

Kalit so'zlar: Rasmlar so'zlaganda usuli, mutfilmlar, multimedia texnologiyasi, “Rasmlarni guruhla” o'yini.

Hozirgi kunda xorijiy tillarni bilish ko'nikmasi ta'limning ajralmas qismlaridan biri bo'lib bormoqda. Bu maktabgacha ta'lim jarayonini ham chetda qoldirgani yo'q. Yoshlar ta'limi davomida xorijiy tillarni o'rgatishning ahamiyati sezilarli darajada oshdi. Xorijiy tillar xonalarini zamonaviy axborot-kommunikatsiya, multimedia texnologiyalari va o'qitishning ilgor texnik vositalari bilan jihozlash, teleradiokanallarda bolalarni xorijiy tillarga o'rgatuvchi ko'rsatuv va eshittirishlarni berib borish, xorijiy badiiy va multiplikatsion filmlar, mutfilmlarni muntazam namoyish etish chet tillarini oson o'rganish imkonini berdi.

Multimedia – zamonaviy texnik va dasturiy vositalardan foydalangan holda interaktiv dasturiy ta'minot nazorati ostida vizual va audio effektlarning o'zaro ta'siri, ular matn, ovoz, grafik, fotosuratlar, videolarni bitta raqamli tasvirda birlashtiradi.

Rasmlar so'zlaganda usuli ancha qulay bo'lib, Rus tilini o'rgatishda, bolalarning ogzaki nutqini rivojlantirishda yordam beradi, buning uchun mavzuga oid rasmlardan foydalanish lozim. Kviz kartochkalari bolalarning soniga qarab kartochkalar tarqatiladi va hamma bolalarga bir vaqtda mashg'ulotda ishtirok etishi imkonini beradi bu esa vaqtni tejaydi.

Multifilmlar. Har qanday bolani e'tiborini tortadigan qiziqarli, chet tilidagi multafilmlar juda ko'p. Bolalar chet tilini o'rganish mobaynida multfilmdagi gaplarni tushunmasa-da, multfilmdagi qahramonlarning harakatlari orqali ular ishlatayotgan so'zlarni tushunishga harakat qiladi. Bu esa bolalar uchun til o'rganishda qiziq va samarali yo'l hisoblanadi. Bolalar uchun ingliz tilidagi qo'shiqlardan tortib she'r va hikoyalar, videoroliklar, mutfilmalar orqali tili o'rgatish samarali hisoblanadi.

Masaru Ibuka bu haqida shunday degan: : “Qayerdadir eshitganman” degan tajriba keyinchalik bola qobiliyatlarini rivojlantirishga turtki bo'ladi... Shu bois qiyofalar davrida bola o'ziga kelayotgan ma'lumotni tushunishi muhim emas, asosiysi, katta hajmdagi ma'lumot bilan uni qamrab olish ekanini ta'kidlashdan charchamayman.

Ayniqsa, til va musiqa ta'limida – bu yerda hissiy qabul qilish mantiqiy anglashdan mumimroq hisoblanadi”.

“Rasmlarni guruhla” o'yinida bolalarga rasmi kartochkalar to'plamlari aralashtirib beriladi. Masala, idish tovoqlar, texnika jihozlari, uy hayvonlari, yovvoyi hayvonlar va shu kabi to'plamlar rasmlari aralashtirib beriladi, bolalar esa ularni nomlarini ingliz tilida aytib, rasmi kartochkalarni guruhlarga ajratadi. Bu o'yin ma'lum bir mavzu asosida bolalarning olgan bilimlarini mustahkamlash maqsadida o'tkaziladi. O'yin qatorlar musobaqasi yoki kichik guruhlarda ishlash shaklida tashkil etiladi. Masalan, uy hayvonlarini toping va ularning nomini to'g'ri ayting deb, guruhlarga topshiriq beriladi. O'yini davomida qaysi guruh vazifalarni tez va to'g'ri bajarsa, shu guruh g'olib bo'ladi.

Bolalarga bir vaqtning o'zida multimedia texnologiyalari orqali bir necha tillarni o'rgatsa bo'ladi. Buning isbotini Yaponiyalik Masao Nagata farzandlarida ko'rishimiz mumkin. Uning o'g'li ikki yarim yosh, qizi esa uch oylik edi. Bolalar yosh bo'lishiga qaramay ota ularga bor e'tiborini qaratib, ularning aqliy qobiliyatlarini namoyon qilishga kirishdi. Nagata farzandlariga ingliz, ispan, italyan, nemis, fransuz tillarida so'zlashuvni o'qitishni deyarli bir vaqtda boshlagan. U ko'pgina tillar bir paytda o'rgatilsa, o'qitish usulini umumlashtirish mumkin degan, hamda buni amaliyotda

qo‘llab ko‘rgan. Ya‘ni farzandlariga radioda fransuz tili darslari ingliz tilida tushuntirib borilgan. Ayni shu vaqtda farzandlari pianino chalishni o‘rganish jarayonida, ular o‘rganayotgan notalar italyan tilida izohlangan, tajimasi esa ingliz, nemis va fransuz tillarida bo‘lgan. Agar ular izohni tushunmasalar, chalishni ham o‘rganolmas edilar. Shunday qilib ular bir necha tilni bir vaqtda o‘zlashtirishgan.

Masaru Ibuka chet tillarini o‘rganish bo‘yicha quyidagi fikrlarni bildirgan: “Agar bolaga qiyofalarni anglash qobiliyati eng yaxshi ishlaydigan davrda turli ma‘lumotlar berilmasa, uning aqli rivojlanmaydi. Kattalar xorijiy tillarni o‘rganishi juda qiyin, chunki ularda bu qobiliyat zaiflashadi, ular biror narsani xotirada saqlashi uchun avval tahlil qilishi va tushunishi zarur. Shu bois avval chet tilining grammatikasini o‘rgansangiz, keyin unda so‘zlashish qiyin bo‘ladi.

Grammatikani 5-6 sinfdan o‘rganish kerak, go‘daklikda to‘tidek oddiygina takrorlash lozim. Chunki qiyofalar yoshida bola rivojlanishi uchun eng keraklisi tashqi rag‘batlarni doimiy takrorlashdan iborat.

Xulosa qilib aytib o‘tish kerakki, farzandlarimiz yetuk kadr bo‘lib yetishlarida avvalambor, maktabgacha ta‘limning o‘rni ahamiyatlidir. Biz ularni zamonaviy texnologiyalar va zamonaviy ta‘lim tizimi bilan ta‘minlashimiz talab etiladi. Chet tillarini o‘rganish bolalarga kelajakda yangi imkoniyatlar eshigini ochishi, ular malakali kadr bo‘lib yetishishi, butun jamiyat uchun nafi tegadigan shaxs bo‘lib kamol topishlari uchun ham ahamiyatlidir. Shuning uchun ham bolalarimizga yoshligidan ta‘lim berib borishimiz, turli xil qiziqarli o‘yinlar, multimedia texnologiyalari bilan e‘tiborlarini tortishimiz, chet tillarini o‘rgatish davomida muntazam rag‘batlantirib borishimiz ularni kelgusidagi ta‘limlari uchun dastlabki qadam bo‘ladi, desak adashmagan bo‘lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. 1.V.I.Loginova, P.G.Samorukovalar taxriri ostida «Maktabgacha tarbiya pedagogikasi».«O‘qituvchi»T.,1991y.
2. Masaru Ibuka “Uchgacha ayni vaqti” Toshkent. “Akademnashr”2021.

3. Masaru Ibuka “Uchdan keyin kech” Toshkent. “Akademnashr”2021.
4. Ashirova O‘g‘iloy “Bolalarni aqliy rivojlantirishda erta ta’limning ahamiyati”
Journal of new century innovations. 2022.

